

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

3. Bonos è mala terra bonam, malos etiam è bona malam facere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

omnes terras, inclyto, atq; ut veteres dixerent, summum Liberi partem cum Cerere certamen. Quid in ista tam beata regione creuit Lolium. Ut enim felicitatis comes solet esse superbia, ita aula et Capua cum Campania de principatu certare; adeo ut Campana arrogantia in proverbium venerit; & ex intoleranda ferocia, teste Tullio, ad inertissimum ac desidiosissimum otium perducta sit. Nam, neruis urbis omnibus exectis, urbs ipsa soluta ac delicta debilitata est. Qui locus, ut ait idem, alio loco, propter ubertatem agrorum abundantiamq; rerum omnium, superbiam & crudelitatem genuisse dicitur. Immo luxuries Annibalem ipsum Capuam corripit, & exercitum illius effeminavit. Adeo quem non potuit ferrum emollire, quem nulla vis telorum frangere, nec fortissimus hostis quiuit fatigare, succubuit amoenitate terrae superatus. Quamobrem prouidè olim monuit legislator ille: *Obserua, & caue, ne quando obliuiscaris Domini Dei tui, & negligas mandata eius atque iudicia, & ceremonias, quas ego praecepit tibi habere ne postquam comederis, & satiatus fueris, domos pulchras edificaueris, & habitaueris in eis, habuerisq; armenta bouum, & ouium greges, & genti & auri copiam, eleuetur cor tuum, & non reminiscaris Dominum Dei tui.* Itaque adeo inter mala non est numeranda mala terra, ut etiam beneficium; & terra fecunditate nobilis, praecipuum virtutis esse possit, inducereque in Dei obliuionem.

Cic. in orat. pro Rullo.

Cic. in orat. ad senat. post reditum.

Deuter. 3. 11.

III.

Gen. 27. 28.

Ib. v. 39.

Prou. 24. 30.

Prou. 10. 5.

Prou. 20. 4.

Quamquam nec illud mihi propositum est, retractare, quod supra dixi, Paradisum, terram Gessen, & regionem Chanaan, a beneuolente Deo Hebraeis esse consignata. Multis Deus dicit, quod Isaac dixit ad Iacob: *Dei tibi Deus de rore cali, & de pinguedine terrae, abundantiam frumenti & vini.* At dixit Isaac etiam ad Esau: *in pinguedine terrae, & rore cali desuper erit benedictio tua.* Pari pacto Deus nunc malis, nunc bonis bonam; & non raro etiam bonis & malis malam largitur terram. Bonam boni utuntur, mali abutuntur. Ex mala boni bonam faciunt; mali ostendunt se malos. Quo pacto ait Salomon: *Per agrum hominis piger transiit, & ecce totum repleuerant urticae,* quas aratro contundere debuisset; ut agrum subactum fimoque saturatum in fructum educeret. Sed *de stercore bouum lapidatus est piger,* qui cum haberet, unde agros pingues redderet, maluit inopiam pati. Siquidem *omnis piger*

piger, semper in egestate est. Ast homo sedulus, in sterili solo, demonstrat, industriam remedium esse sterilitatis. Et, quia, ut Serenus Abbas, apud Cassianum, ait, *Nulla virtus sine labore perficitur*, homo sedulus eadem operâ & virtutem aratro, & agrum exercet: inde diues, vnde desidiiosi egestatem patiuntur.

Cassian. col-
lat. 7. cap. 6.

IV.

Rusticus plures liberos, quàm nummos habebat. Morti vicini omnes conuocauit, eosque circa lectum flentes ita affatus est. Ego, ó mei charissimi, à diuturno labore tandem vocor ad quietem. Antè igitur, quàm à vobis in terram abeo, hæreditatem vobis vestram indicabo. Nec verbis multis vtar. Nam in vnicâ quidem vinea, tamen thesaurum vobis relinquo. Dixit, & vixit. Filij à funere vix regressi, vertere palâ cespites, offringere glebâ, farrere terram, & totam adeo vndique circumfodere vineam cœperunt, vt thesaurum reperirent. Sed thesaurum quidem non inuenientes, vineam fertilem fecerunt, quæ illis, magni instar thesauri, fuit. Plinius, postquam Manij Curij retulit dictum: *perniciosum intelligi cinem, cui septem iugera non essent satis*; itémque postquam addidit: *Hæc autem mensura plebei, post exactos reges, assignata est*, hanc quæstionem subjunxit: *Quenam ergo tanta vbertatis causa erat?* & respondet: *Ipsorum tunc manibus Imperatorum colebantur agri (vt fas est credere) gaudente terra vomere laureato, & triumphali aratore, sine illi eadem curâ semina tractabant, quæ bella, eademq; diligentia arua disponebant, quæ castra: siue honestis manibus omnia latius proueniunt, quoniam & curiosius fiunt.* Serentem inuenerunt dati honores Serranum, vnde cognomen. Aranti quatuor sua iugera in Vaticano, quæ prata Quintia appellantur, Cincinnato viator attulit dictaturam, & quidem, vt traditur, nudo, plenoq; pulueris etiamnum ore. Cui viator, vela corpus, inquit, vt proferam Senatus populiq; Romani mandata. Ab his non inuita, nec indigne ferens, aut lûrda colebatur tellus. Immò olim de cultura agri præcipere, principale fuit. Siquidem & reges fecere, Hiero, Philometor, Attalus, Archelaus; & duces, Xenophon, & Pœnus etiam Mago. Quin & M. Cato, D. Syllanus, M. Varro, qui octogesimum primum vitæ annum agens, de ea re prodendum putauit. Catonis oraculum est: *In re rustica operâ ne parcas.* Qui etiam inter primâ spectari iubet, vt operariorum copia prope sit. Vt ager sit bene

Plin. nat. hist.
lib. 18. cap. 3.

Idem ibid.

Idem cap. 5.

Ff

edifica-